Správna dispenzácia: Alergické stavy

Zverejnené: 21. apríla 2022 | Autor: PharmDr. Peter Stanko

Pojem rinitída (nádcha) vyjadruje **zápalové postihnutie nosovej sliznice**, ktoré sprevádzajú príznaky kýchania, výtoku z nosa a upchanie nosa. Pojmom chronická rinitída označujeme stav, kedy príznaky pretrvávajú aspoň hodinu denne po dobu 2 týždňov.

Klinická definícia alergickej rinitídy hovorí o súbore nosových príznakov, ktoré sú preukázateľne vyvolané **expozíciou alergénom**. Patofyziologicky je alergická rinitída typom chronickej rinitídy, ktorú podmieňujú humorálne aj celulárne alergické mechanizmy.

Kontakt s alergénom vyvolá alergický zápal nosovej sliznice u predtým **senzibilizovaného jedinca**. Senzibilizácia znamená prítomnosť alergénovo špecifickej protilátky (IgE) v sére alebo priamo v sliznici horných dýchacích ciest, viazanú na mastocyty.

Skorá fáza alergickej zápalovej reakcie je **vyvolaná vazoaktívnymi mediátormi** (histamín, prostaglandín a leukotrién). Tieto látky spôsobujú vazodilatáciu s extravazáciou plazmy, následkom čoho je sliznica nosa zdurená, začervenaná a tvorí sa vodový sekrét. Zápalové mediátory súčasne **dráždia nervové zakončenia**, čím provokujú svrbenie a kýchanie.

Obrázok 2: Schéma patofyzilógie alergickej nádchy a porovnanie symptómov alergickej a vírusovej rinitídy.

Najúčinnejšou protizápalovou terapiou je aplikácia nosových liekov s obsahom kortikoidov (napr. flutikazónu). Pri dlhodobom podávaní majú až **dvojnásobne vyššiu účinnosť** v porovnaní s perorálnymi H1-antihistaminikami.

V rámci **doplnkovej liečby** sa odporúča substitúcia zinkom, ktorá môže zmierňovať príznaky alergickej nádchy, resp. môže redukovať počet atakov počas sezóny. Možné je tiež podporné podávanie probiotík. Popri liečbe sa uplatňujú aj pomôcky na čistenie nosovej dutiny a bežnú nosovú hygienu.

Alergické dermatitídy a ekzémy

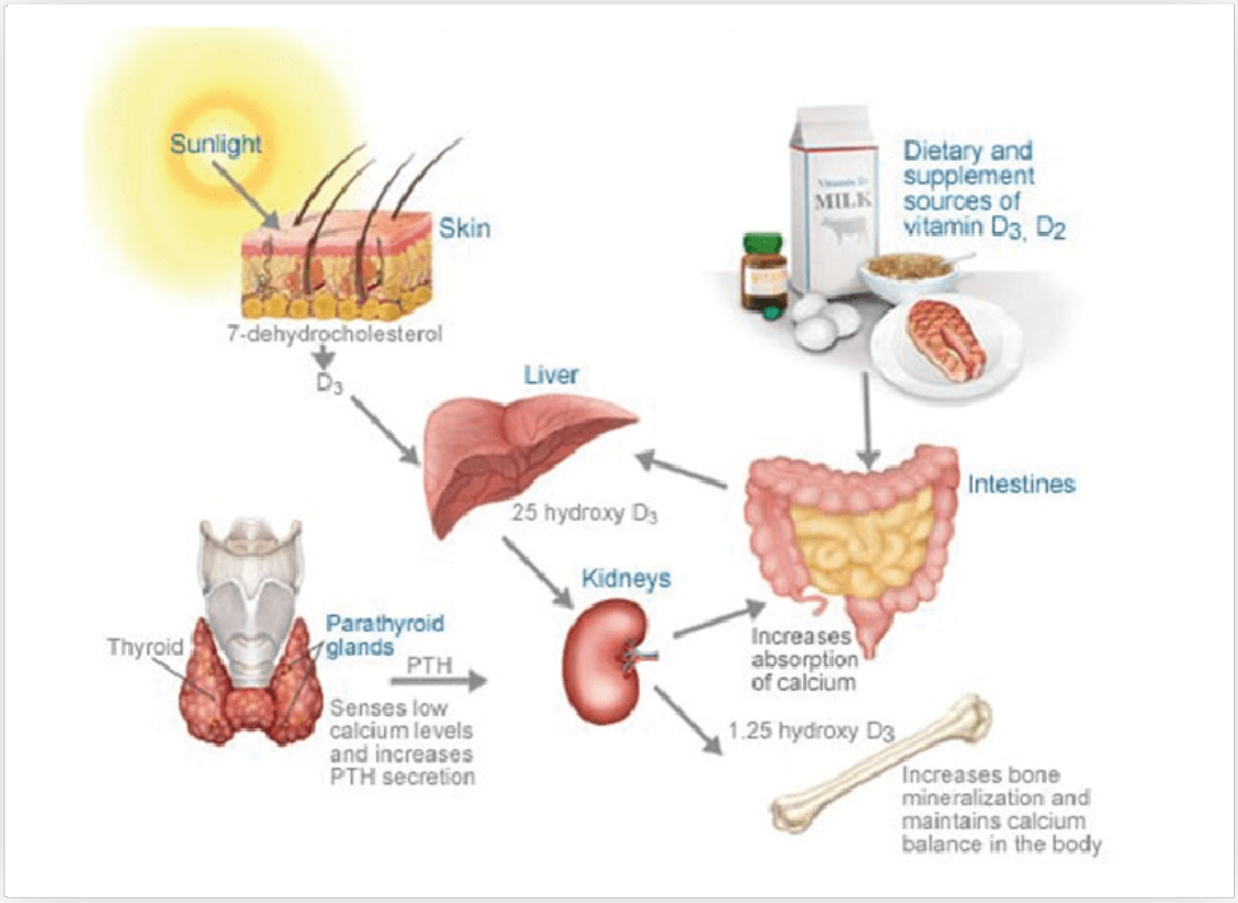
Alergia je prehnaná, **neprimeraná reakcia imunitného systému organizmu** na látky, s ktorými sa bežne stretávame v našom prostredí. Spôsobuje ju nesprávne aktivovanie protilátok zo skupiny **imunoglobulínu E** (IgE) vplyvom daného alergénu. Spektrum prejavov alergických reakcií je veľmi široké, a to od kožných reakcií

alebo zmien na slizniciach až po anafylaktické reakcie, ktoré môžu postihnutého ohrozovať na živote.

Alergická reakcia je hypersenzitívna reakcia organizmu na antigény bežne prítomné v prostredí. Imunitná odpoveď je regulovaná aj neuroendokrinnými a psychickými vplyvmi, ako aj výživou.

Kontaktný kožný ekzém je **neinfekčná zápalová dermatóza** s maximom zmien v epidermis a koriu, vznikajúca u **osôb so zmenenou reaktivitou kože**. Pacient je senzibilizovaný predchádzajúcim kontaktom s vyvolávajúcou substanciou (kontaktným alergénom).

Opakovaným kontaktom s alergénom vzniká akútna alebo chronická zápalová kontaktná reakcia. Pri akútnom priebehu dominujú exudatívno-zápalové prejavy (erytrém, edém, mokvanie, krusty), pri chronickom priebehu proliferatívno-zápalové prejavy (erytrém, deskvamácia, lichenifikácia).

Obrázok 4: Hlavné znaky diferenciálnej diagnózy urtikárie a iných kožných ochorení s podobnou symptomatológiou.

Základom terapie kontaktnej dermatitídy je **eliminácia styku s alergénom**. Používajú sa lokálne alebo systémové H1-antihistaminiká, ktoré je možné vo vybraných prípadoch doplniť kortikoidmi s protizápalovým pôsobením.

V prípade atopického ekzému **neexistuje univerzálny terapeutický postup**. Základom je uplatňovanie základných pravidiel životosprávy a bežnej hygieny. Osobitnú každodennú starostlivosť si vyžaduje xeróza, ktorá

je pre atopiu príznačná. Až v ďalšom slede sa krátkodobo môžu indikovať lieky zo skupiny systémových H1-antihistaminík, výnimočnejšie je použitie protizápalových liečiv.

V **rámci doplnkovej liečby** sa odporúča substitúcia zinkom, ktorá môže napomáhať regenerácii kože. Možné je tiež podporné podávanie probiotík. Na podporu liečby sa môžu uplatňovať prípravky charakteru liečebnej kozmetiky.

Základné rozdiely v prejavoch histamínovej intolerancie a potravinovej alergie

Najčastejšími príznakmi sú:
- problémy so zaspávaním
- nervozita
- opuch sliznice, upchatý nos
- únava
- kožné prejavy – svrbenie, vyrážky, fľaky
- búšenie srdca alebo zmena srdcového rytmu
- zmeny krvného tlaku
- ťažkosti s dýchaním
- tráviace problémy
- HIT býva často sprevádzaná intoleranciou gluténu alebo laktózy

Najčastejšie príznaky potravinovej alergie:
- nevoľnosti a vracanie
- bolesť brucha a koliky
- reflux (pálenie záhy)
- plynatosť
- hnačka
- afty
- kožné prejavy – svrbenie, žihľavka, ekzém
- dýchacie ťažkosti – nádcha, opuch nosa, kašeľ, bronchiálna astma
- orálny alergický syndróm – opuch, začervenanie a svrbenie pier a úst
- anafylaktická reakcia